

ৱাৰী মজা

মফম অ' হেক হৌৱকৰণা মোহেনে, মশাপুত্ৰা খাই লভিব। অমৃত্তা চন্দ্ৰনা য়ৌবীবেগী অকৰনা লৌচিং অমদা লাৰুবিবনি। মপুল্লী মওল মওল, লৈতাদে। হোলেক্ৰিবা গাৱী দুখতা খামহল্লগা কুমথহৌই। লৰীগী নাক-চুং কোয়না-কোয়না য়েং, ৰাখল ফুৰনোনা মখেও তপ্পা তপ্পা থাই।

মতমগী শোঙচৎকা ইৰোৱনোনা ফনা য়ায়া ওছক্ৰেপ্ত। য়ুম-কৈ ময়াম অমা কুক-কুক ইয়না শাৰ্জিন্দুনা মহৌশাগী কীভত পূৰণ-পূৰণ-ওয়েক্ৰেপ্ত। অদুবু, মোহেনেগী থমোয়দি থেইমোকপা অহোংবা শোভে। মতম কুইনা খাণ্ডোবক্ৰবা পোৱকুম লৈবাকী মহাও অদু মোহেনোনা অমুক ফংলকপঙম মপুল্লীং নুংগো লাভক্ৰবা ফাৱকৈই। লৈতামফম থমদে।

খৰা চংখৎলগা লৰীগী খা-পাংনা য়েথোকৰপদা লৈবুং মথভা হৌৱিৰা পাক-চাউৰবা অহম ওইৰবা খোমোনা পাহীগী মখোওদুনা লৈৰিবা মহাদেনৰী লাইশও মচাচু উৰকগা মগী থমোয় লাভক্ৰবা হেয়কৈ।

খোঙকপ লাওনা লাওনা কাদুনা লাইশওদু য়ৌবা চপ লৈবৌ। মীংকুপ খৰা তুম্মীনা তৈৱনকৰী তপ্পা চৰ্শিন্দুনা লাইমাদুনা খুৰু-খুৰু কুন্দুনা মহাদেনে ইবুংক্ৰে খুৰুখুৰুগী হিত্ৰ-হিত্ৰ। কপথোককৈ। কৰিবগী কপগীয়েই? পীশক-পীশ্ৰিত্তদৰী থাংগোৱজনা লাৰুবিবা পোৱকুম মথুকনি। মহাদেনকী লাইশওগী মগী মপুল্লীং লিংখৎলগা। মতমদা মখেয় পাৰুগী ওইনা চয়ালগী নিংখৌকাবা নুমিৎ খুদিং চিখনা পুজা তৌৱনী। অখৰা নুমিৎখোমি তুগ্ৰাশিং হৌনা লাই খুৰুৱনৰী। ফোলা চাৱনী। হৰাও কুইনা কৰা পাঙক্ৰোৱনী। লাইশও অসিগী মমাও মৰম'মৰদি মপুল্লীং মমিৎ থাৰা মাইবোৰেও মামা'মা খেংলগেই, খেংলগেই। মগী মধং ওসিনি 'সাৰ্জতীন শিব মন্দিৰ' হায়না শিল্পেই।

লাইশওগী লৈবুং মচাচুনা লেপ্ৰগা ময়িক ফাৰনা লৈবুংবা মখোমোনা লৌৱিৰা মখোয়গী হায়া লৈৱেৱা য়ুফম ইংখোলা অমো মং-মং উৰককৈ। অনৌবা য়ুম ময়াম মমাওঙগী শভম মাওক্ৰেপ্তকুম মখোমোনা লৈৱিৰে মতমগী পুত্ৰগ্ৰামি হৌজিকসু য়ুগ্ৰাম্ৰমি। অদুবা পুত্ৰ মশাপুতা হৌৱিৰা হায়গী হেচেনে অমদি বোৱাই পাহী অনীনসু হৌজিক ফাওৰা লৈভেচনা লেপ্ৰগিকসু উই। মপুল্লীং নুশিকৰক, মখোমোনা খৎহৌৱনা। খাঙওভমদি মচোক অমা ফাওৱকৈ। মীংকুপতুনা মীংখিলকই মগী হৌথিবা আনোক ৰাখোক কয়গী ৱাৰী চনু চনুনিং।

“ইবুঙে মোহেনে, পড়না য়ুফম ইংখোলা য়োমক্ৰেনি তৌৱিবনি খুৱনি ওয়েক্ৰা য়াণিবনি।” ম'ক চহখোৱা তৰিৰা ঐথোয় লৈৱকসিমা লৌল-লি তিৱনা মীভেপ ৱানশিকৰুপা হায়ৰনে তুদা কৰা অফবা ইংখোলা মাদে।

“খুৱনা থায়ৱিৱিবনি অচুৱা ওভনি। ঐ ইশামক্ৰোওবা পাৰুভৱনি। অদুবুগী মথভা ইংখোলা ইনিহা-ইপুগী লৈবুংবা খুৰুনি। অদুবু খুৱা, ঐগী ওসি নংখিৰা দৰ্মাশিং ঐথোৱা অতৈ অতৈৱা কৰিদি পাইৱে লৈৱি?”

মখেয় অনী কোৱানুনা ৰুপমীৱাশি। খুৱাদুনা মপুল্লীং নুশিমা হায়ম-“ওহ! আদান্দা ইংসুগী কীভত 'সি য়ৌৱেকো! ওসি নং খুৱনা খিজ্ৰং ক্ৰেপ্ত-পুং পায়ৱা মী ওইৱেবনি খৎলগামৰনি। অদুবু শোঙাও পায়ৱিৰা কুৰেব, মখিহৌইনা তুংগী ৱা খিজ্ৰৎ খৎলৱদি কৰিসু ৱাৱেইবনি। নও খুৱদি অক কামনি হিৎবিন? অদুবু অগ্ৰাঙা খৎৱা ম'দি ভমৰে। মো'মদি খুৎসিমা ঐথোয় লৈবা ওমক্ৰেইসৌৱি!”

অভং খুৱাদুনা হায়থিবা ৱাইশেংগো ওসিদি চপ-চানা কোৱে। মখোয়গী হৌজিকম খুৱাদুনা লৈগৌগনি হায়বা ইংসু অমতত্তৌগী।

মোহেনেগী মপা পোকপা মপুবোক জনামোজ, মীয়াগা আদান্দাৱ হায়গা হোৱা খৎখনি।

খুনগায়-লৈকায়হনবা মী

কত্ৰবম চীংলোৱা, আগৱতলা

“আদান্দাৱ” হায়ৰদি হৌজিককানগী “কলেক্টৰ”গা হাইহেং মায়ৰা জাংনি। লৌৱা কয়গী মপু ওইনো নিংখৌঙমা পাৱনী। চহীগী পুজা পালি, কুইম ফিগো ৰাংলমদে। পুৱমকু মোহেনেৰু পোকপা মপা হাজভা লোহানমক তুমিথি।

মোহেনেগী মপাবুদু মখং চিউৰা নুপাগা ওইবনে, মতমদুনা কৰা হৌৱকৰিবা “নোকশাল দিহৌ” হায়বদুনা পুল্লীং লুপশিল্পবদগীদি ভোয়না-ভোয়না ফাদোক ভাবগী থৌদোক চেৱকৰনা লৈজৰবা লন-পুং পুৱমকুম লেইশিন্দিমুনা মশাগী য়ুফম ইংখোলদুঅক উইহৌথি।

মোহেনে মিল্পি পুনো য়ায়া ৱাৰা সপোৱ পৰিও ভাঙকুনি মপাবুং শিডোকৰিবা। মপাবুং লেইশবদগী শোৱাং কৰ্মগী কোকাওৰী কৰিৰা চেৱকুনি মগী নুপীদু খৎহৌৱনা কৰা লায়কমদুনা হৌপিপালানা পুথংখিৰদে। মদুদগী অটোবা হৌপিপালানা ‘মুক থাগংখিৰদি অঙাংখাউসা অটোবা ওপকেনে অমা হৌৱাৰা য়াৱাই লুপা লীশিং কুল্লমুক চহগনি হায়ৱকৰি। নোংগী লুপা কুল্ল অনবদা ৱাৰা থেৱিক্ৰি মোহেনেদি লুপা লীশিং কু হুঙাগী ৱা। তাবদা মকে-কথভা অকৰনা মা মীংখাথকৰকিৰিওভা থোকৰি।

মোহেনে ওসিনু কাউৱি। শেলগীমতভা মানা অমদসু অমদসু কোয়ঙাও ভাওনা চেনেখিৰু। খন্তৱগী হৌজিকসু তুঙুৰা ফাওই। খুংসিগী শোঙাও পায়ৱি হায়না লৈৱিৰা লাইশম কুৰেং, মনিহোয়গা হায়জকৰনা থৌৱাৱিথিৰে ইংখোলাসি বন্ধান নুভগা য়োময়ে লৌৱিগু হায়জখিৰনবা মমল তছায় অমদগী হোৱা পীনিংখিৰে।

য়ুফম-ইংখোলা য়োমবদু ৱাকমদু মগী নুপীদি সূকৰা য়াজখিৰনি। অদুবু মোহেনেগীদি মগীনি হায়বনা অমতা জয়ৱাৰা নুপীগী খাঙওভমদা অমা খাঙকী হেচো-নহে মীকৰ তাবকালনা খাঙদুনা লৈবা ওমখিৰে। মগী নুপীগী থৱায়গী মমলদৰী য়ুফম ইংখোলা হেঞ্জি হায়না থৰা ওমখিৰে। অকেনবনি শিলেটচৌগী নৌনা লাগুনা মজুৱদাৰ বাবুনা য়ুফম ইংখোলাদু য়োমবা তাথি। মানা আহানবদি খুৰু-খুশাশিংগী মতামো হুখখিৰকিদি হচে।

অদুবু বাংলদেশতৰী লুপা কোকথোং অমা পুনো লাৰুপা মজুৱদাৰ বাবুনা মাবু অসুগা থেমখি-“মোহেনে বাবু, খুঞ্জাগীশীপমক্ৰনি থেইনা খন্তৱা কাৱেং, অসেমগী চিৱনা ওগ্ৰাৱিগা ঐথাক্ৰা ওমজবা মতেং পাংক্ৰেং, অসোৱা হৌজিক মথৌ তৰিৰি শেলনি, অদুবু ঐগীনা ইশাগী য়ুফম ইংখোলা মাম'মা চহগিৰা মমলসিগী শৱক ৱা হোৱা পীযু হায়ৱকসু গীজৰগে, মমা তাবদি অসোৱা খৰা থুনা হোৱৌৱে।”

মজুৱদাৰ বাবুনা হায়ৱমথিবা ৱাকমশিং শোৱেৱা তজাই-তজাই হেজা লৌথিদি নহে। অদুবু, খুঞ্জাগী মগীদিমক্ৰতা কৰিমতা খনখিৰগা চেংং ফংলিৰা মানদি মখোয়গীদিমক্ৰতা কৰি অমুক খন্তৱগী? মখোয়গী পাউতাঙি-“নপাবুগী শোৱাং হাউনা শোৱাং, পাল মশিও ৱামহন্ত, কুইম নুংঙাইহন্ত...” হায়ৰথি অদুতনি। মগী অৱাৰা খৎখীৰদি কনাসু ৱাওখিৰে।

মোহেনে অদুবু অসিদি হৌথিবা নুমিল্পদগী হৌনা খুৱ লাইৱেগী ইমাদো থোৱেৱক থোৱা। চেংখাৰা হৌথিবা! মোহেনে হৌৱেক্ৰোৱা থৌৱম অদু ইকুই কুইনা মগ্ৰাশা নংখাৰা খুৱা থৰা নুপাসু চেনকৰকি। মদুগী মকু অকবদি খুৰু অসি কয়ৰা হৌৱকৰি, ৱাখোলা মায়ৱক্ৰেবা খুংখিৰনা থুং অনী থায়ৱেৱক্ৰুনা নাৰুপক নাৰুপক অনব। হৌথি। লৈমিৱা নুংঙাইৱনৰক্ৰকগী মীভেপ মীয়াশিৰদি লৌ ইংখোলা চেপ্ত চেপ্তে ৱানশিল্পদুনা হৌথিৰা মখোয়গী হৌৱকৰকি। মীভেপা মশিও সূম হৌজিকৰুপগী লেমহৌৱিৰা খৰশিন্দু খুলা থাৰোকপা তাথি। অসুগা মতম খৎভৱা মপা-মপু হাজভগী চাৱনে কৰা লীশা-শীহনা পাল্লৱ মৌতৈ খুৰু অমা পুংখু হুংথি।

হৌথিৰা ৱাৰী কয়াদু নীশিন্দুনা খন্তু-খন্তুৱগা থমোয়গী মচোক পুৱা ওয়েং। মোহেনে মফম অসুগা কুইনা লেনীলভে। হন্তৱে খন্তুদুনা লাইশওদগী কুমখৰকই। অদুবু অমুক ৱকৰকি-“অসি যৌনা লন্তুগা মতম শানা আখিৰা মজুৱদাৰ বাবুগী ম-পাউ অমতত্তৌ লৌথিবা ফেনা।” অদুবুগী মথভা মখোয়গী হায়গী য়ুফমদুনা অৱোৱা ওইনা অমৃত্তা য়ৌবীবেগী চেনা মোহেনেৰু মখোয়গী হায়গী য়ুফম ইংখোলোমদুনা

থৌজিক্ৰুনা থমোয় মিহল দিৎ দিৎ চহগিলকই। য়ুফমা ওয়েক্ৰেবনু ইংখোলাসি মখৌশাগী মওপুলা অমুৱ তৈৱগা উৰক্ৰা মোহেনে খোলাল হেৰু কানশিনবদা মদুৰা থুক লুপক্ৰা ফাওই। মশামকী ময়ুমক্ৰতা চঙলকপগুনা অঙকপা দীথিল অমদা অউথিৰিওভম তৌৱকই,

“কনা ওইৱবনো? কনাবু থিবা লাৰুপনা?” খোলাল লানশিনবদা উৱিৰা মপা উইদিগ দিৰা লাইজা নহামদুনা হেলকপদুনা মোহেনে জান খৰা লাৰুপকম চৌই,

“সিবু মজুৱদাৰ বাবুগী য়ুম নতৰবা ইবুঙে?”

“মায়ি!”

“ঐসে ইবুঙে, সিগী য়ুফমসিগী মপু ওইৱিৰনিহে”, ৱাখখিৰ দিহল অমদা মোহেনো হায়সোৱকৰিৰি।

“কৰি! ঐথোয়গী য়ুফমসিগী মপু হায়বা! লম দাবি তৌবা লাৰুপিৱা!” নহামচাচুনা কৰি খন্তুৱা ইংখি ফিনো হেংচিৱকপদুনা মোহেনো মখা তাই-“নহে নহে ইবুঙে, ঐনা হায়ৰদি ইংখোলা অসি ওসিদি চহী কুনামভাৱেৱাগী মমাও মজুৱদাৰ বাবুনা ঐংখোলাগী লেইথিৰি।”

নুপামোৱা চহী লুপা খৰা জান তৱমৱা, হোৱেৱা খৰি হৌজিক্ৰুনা অঙাংখিদি চোৱা ৱাৰী শাৰা য়াৱে।

“ফয়ী, ঐথোয়গী বৰদা তক্তুথিৰে”, হায়ৱক্ৰোৱা নহামদু হুংলোৱনা চহগি। ওহাক মফম ইংখোলোমদগী মখোয়গী মৱোলো “নুথিল ওহাকপে নোথোৱে তৌৱিৰা হাও নুপা” ম লাৰু হায়সিৱ কনোনা...” ঙাঙল-ঙাঙলনা মজুৱদাৰ পোৱকৈ। মখোয়গী মক্ৰ শাচনা উথিৰিৰিগী হৌৱিৰা অমদা অমবু শক লাৰুপা চহগি। হক ৱাৰী ৱাতায় পাৰৱৰি তুদা নীথিৰা খৎভৱকই। অমদা অমগী ম-পাউ লৌৱে।

মখোয়গী ৱাৰী-ৱাৰীদিগী মজুৱদাৰনা য়ায়া অঙকপা মওং য়ুফম ৱাওব। ৱাকম অমা পুৰুপদা মতম হৌজিক্ৰুনা লৈ। য়ায়া থাৰুৱনা মজুৱদাৰনা গীং মশাশিকৰুপা ৱানি,

“অসুগা অসু ফেং হৌথিৰিৰিগী পটকা অমতা পীৱক্ৰেপ্ত, ঐথোৱেগী লুপা লীশিং অমীখক হোৱা লৌথিৰকসু অদু শিলংমদে। ওসিকওকী হৌৱেৱা পাৰুৱনি আ। ৱৌৱনি, অদুবু ঐ দাবি তৌজৱৱেই, শেপ্তেপুত্ৰদি পীৱবিসু।”

“কৰি ৱাৰো হায়ৱিৰিৰিবা!” ঐদি লমগী লেপুথিৰা মমল তৰ্ভদা অহোবা শেল অমতত্তৌ লৌথিৰা লৈথোনা। মোহেনেদি হায়গী তাথওম পত্ৰভে।

মখোয়গী লৌই লৌদে হায়বগী ৱায়েংনৰকই। মজুৱদাৰ মপা মচনা মাবু ‘শেলহাংপা মী’ হায়ৱকৰিবা মকী তৌৱনা মখোয়গী ময়ুমদগী তৌৱেৱকই। মোহেনে শাউনীংবা অমসু! ইকাৰ-নুশি মায়ানা মপুপুৱা থক থক নীকই। মজুৱদাৰওগা ৱাৰদগী হৌৱেৰুপা মীভেপাশিংগী লীচা শাঙেৰী মমল মৰনা ওভনিৰিৰিগী ওসিদি মমীমহন্তা উৱে।

মোহেনে পুসিমা অমুক হাৱা কাউবা ওয়েৱেইবা ইকাৰগা ৱাৰীৱগী পুত্ৰৱনা শেঙলু অমা পুদুনা মীংলু অনীমক দিৱা চেদুনা মজুৱদাৰথোয়গী থোৱক্ৰুনা নীচোমোনা হাৱা য়োমক্ৰোৱা লৰীগী গাৱা খাংমদা তুৱিকৈ লাৰুকে।

গাৱা থাংগে তৌৱকৰুপা মমা ফুগিৰা থোঙাও মপানলোমদগী মকোং মাদুৱা হায়ৱকপ্ৰভ'ম তাবওম তৌই-“ইবুঙে মোহেনে, খুগাশয়-লৈকায়হনবা মী হায়সো নহি...”, খেঙেল অদু চহী কৰা মমাওগা লৈথিৰা খুৱাদুগী খোঙেলপুত্ৰকৈ।

অদুবু মপাললোমো ৱেংখোকৰিৰিদি পৰখৎলগা কনাত লৈৱেৱসু উৱে।

গাৱী লেঙনা চেঞ্জি। মোহেনেদি খন্তু খন্তুৱগী নীমলভে। মীংলু অনীমক পিৱাৰো ওয়েংলকই।

ভাবুতুংদগী

(হৌজিক্ৰুগী চহি ৮৫ মুক্ৰী মমাওদা ডা. নিংখৌজম লৈৱেনে না এডিটৰ ওইনো “য়াকইৱোল” কৌবা থাগী চেফোও অমা ফোঙলম্মী। চেফোও অসিগী এপ্ৰিল ১৯৬১ গী খুংফোঙনা ফোঙথিৰা লমাবম কমলনা ইবা “মিংচৎ” কৌবা শৈৱেং অমা ভাবুতুংদগী লৌখৎচৱি।)

মিংচৎ

কল্পব লৈকং থুগাইদুনা গাৱী হৌই। অটোবা পাহীদু নুশিঙনা ফুকতেকই। অকৰনা নুশিংকী বেগ চীংশোনা থংলি।

চীংদু থুগাইদুনা তুৱেৱা চেঞ্জকই। তুৱেলগী ইলেদু সমুদ্রনা য়োংশিল্লি। সমুদ্রনা শাউৱক্ৰুগা পুথিৰা থিংলি নুমিৎনা চাং নাইহৰি পুথিৱীগী গতি।

মতমগী মনাইনি অদুবু নুমিৎভুদি। মতমগী ঈয়েৱা কনাবু কল্পব, থেঁদুনা চহলি মিংচৎকী চীংফো অৱাংবা। মতম কুইৱগা ৱাংখৎলকই মগী চীংফো।

মিংচৎনি মীওইবগী মাংফা লল।

শ্ৰীকমল সিংহ ডাউন

মণিপুরী পাৰ্ছু - পাউৰৌ, পাউতাক

৪৮১ অঙম-ভাৰবা ওখনা শৌনা ফবা ৪৮৫ অপওবনা মচা নুশিবা মপান শকপৰা।

অপওবদি তৌথোকৰুপা খুদিং ইফোং মথৌনা ফবনি হায়বা লুই।

৪৮২ অপওবগী চৌৱকৰুপা ৱাখল কাখিৰা ওমদে।

অপওবদি অফ-ফত খঙলভে।

৪৮৩ অপওবনা থৌইচৎ-ৱাচৎনে।

অপওবদি মানা মথেলি হায়দুনা ওকচাও থেকই।

৪৮৪ অকোক মাওলা লৌইশিনবা

৪৮৬ অৱানবু তৌৱাৰা শুবা-নোখব কল্পবা কনাবুগী মীশা পোৱোই।

৪৮৭ অৱানবু তৌৱাৰা শুবা-নোখব কল্পবা কনাবুগী মীশা পোৱোই।

৪৮৮ অৱানবু তৌৱাৰা শুবা-নোখব কল্পবা কনাবুগী মীশা পোৱোই।

৪৮৯ অৱানবু তৌৱাৰা শুবা-নোখব কল্পবা কনাবুগী মীশা পোৱোই।

৪৯০ অৱানবু তৌৱাৰা শুবা-নোখব কল্পবা কনাবুগী মীশা পোৱোই।

জনক্য নিতি

৬. খুইদে ৱাংবা।

১. চাৱ কই চাৱ কই- ২. ভাংবনা কানদবা- ৩. থাৱ কুক থাৱ কুক- ৪. বেগাংবা কইবা-

৫. খুইদে ৱাংবা।

৬. খুইদে ৱাংবা।

৭. খুইদে ৱাংবা।

৮. খুইদে ৱাংবা।

৯. খুইদে ৱাংবা।

১০. খুইদে ৱাংবা।

১১. খুইদে ৱাংবা।

শোৱে

চাওখলক্ৰে তাকইবনি ঠিগিৰা

চাও চুৱে ঠিগি চাওখৎলে চাও নিংখৌৱে লৰী থিংলে ডিমাম পীপ্তে ৱোক্ৰেং হৌৱে ঐথোয় সোভৱেট কৰ্ণি ওইগৰবনি ঐথোয়গী হিট্ৰি ঐথোয়ভতা খৎখদিবনি কাৰুপ তিৱক্ৰব লোল তোঙাৱবনু ঐথোয়গী পাহী পুগী অমতত্তৌ অচুকু অচুকি লায়বনু অচুকি হায়ৱক্ৰুপতা হায়ৱনি তাহৌৱবদতা তৱনি নখোয়না হায়ৰা ঐথোয়না খৎগে লাল্লৱা লৈৱবনু অদু ওইৱসু তৌৱাৰা য়াদে ঐথোয়না পাহাশিং ঐথোয়না শেয়া হিট্ৰি ৱাওৱবনি চাওখৎলকৰুপী হায়ৱনি অদু ওইৱসু।

থাজবা

নও লৈৱবনা পুসিসে শিঙমদনা অদুবু হিৰবা তাৱি। কাৰখৰক্ৰিবা অমা মৈপ-মৈপসিদি ইমীংসে শোৱা য়েংজনা অৱোইবা মীংকুপু ওইহা মসিদা ঐগী থাজবা পুয়া লৈৱি।

হিংবা

জৌকৰুগী অময়শি পুসিনি। ওসিফাওবা লুপতাউ অওখৰকি পুসিনি, নওনা চেঞ্জেং য়োমশিনবীদুনা ৱাঙমা চেঞ্জিৰা স্ৰচেলসিদি। নোং ওনখিৰবা স্ৰচেলগুৱা চাইখোক্ৰবা ঐগী ৱাখলনা নওগী অশেংবা শক্তমু য়েংজৰগা কয়াদা শোৱা হিংজিৱা ওসিনু লুমখৰক্ৰিবা পোংলুমশিংসিমা লোয়ননা। হিংগে নংভগা শিগে খন্তকপদা নওনা য়ুফম ওইদুনা পুসিসে কয়াদা চেংশিনহনখিবা অমুক শিডোকপা য়াৱেৱাইবওম শিডোক-শিঙিগী তাইবওসিদি। থাজবা নও ইনাকসিমা অদুবু ফসুমকো পুসিগী অৱোইবদু য়ৌৱকচাও।

মংফমগী পাউ

হে বসল! নওনা লাৰুপা উদা অদুবু ওইদে মসিদিদি নওনা লাৰুপা খুদিং নওগী কুল লেকা খুদিং পুদুনা লাৰুকে হায়বদু ঐগী মংফমগী পাউসু।

আশা

তাক্ৰমদনা চংখি হায়বগী ৱাৱৌৱদু থমননা পুসি অসি য়াৰুফগী মঙল য়েংনুতা স্ৰি-চাৱা হৌথিৰা, ঐদি লম্বক্ৰুইহৌনি নুশিৰা না লুহৌথিবা নুমিংকুপ, অমুক অমুকপুদি অমুক নিৱকৰুপা পীগনি যৌনা লৈনা মগী ওইৱৰী ওইক্ৰুপা ওয়েংগো, নওনা পীৱগা নোনাৰুদি কনমল্লি মথেং তাহৌৱৰা থমোয়ভন্তী নুশিৰা না লুহৌথিবা অহিং।

লাং

নওগী কৰা অনিৰবা অপাৱা? ওভনিভ্ৰবু ওভমদা হৌংনৰিবা, য়েংনিভ্ৰবু য়েংনৰা হৌংনৰিবা, অনিভ্ৰবু তাহৰা হৌংনৰিবা, নোংনিভ্ৰবু নোংনৰা হৌংনৰিবা, শোয়না থাঙমগনি লৌম “লাং” ওইগমনি তাংকী পৰে, চহগিভ্ৰবু চহহৰা চমৱবদুদা, চহগীমনিংগা চৱানৰবা নওনা, হে পুসি!!

মণিপুরি পাউখোং

৬. খুইদে ৱাংবা।

১. চাৱ কই চাৱ কই- ২. ভাংবনা কানদবা- ৩. থাৱ কুক থাৱ কুক- ৪. বেগাংবা কইবা-

৫. খুইদে ৱাংবা।

৬. খুইদে ৱাংবা।

৭. খুইদে ৱাংবা।

৮. খুইদে ৱাংবা।

৯. খুইদে ৱাংবা।

১০. খুইদে ৱাংবা।

১১. খুইদে ৱাংবা।

কাল-ৱানি খঙজীনিবিয়ু

১. অকওবা মোৱোক ভাউবনা হায়বদি মোৱোক অকওবা ভাউবনা হাৰা হায়বদি হৌনশামনি। তন্তুন খোঙৈ। থোকহনবিৰোই হায়ৱবদি মোৱোক ভাউবদুনা থুম খজীভং থাকটানবিয়ু, হায়ৱৱেই।

কাল-ৱানি খঙজীনিবিয়ু

১. অকওবা মোৱোক ভাউবনা হায়বদি মোৱোক অকওবা ভাউবনা হাৰা হায়বদি হৌনশামনি। তন্তুন খোঙৈ। থোকহনবিৰোই হায়ৱবদি মোৱোক ভাউবদুনা থুম খজীভং থাকটানবিয়ু, হায়ৱৱেই।